

Lisäohjeistus taloussuunnitelman 2023-2026 ja talousarvion laadinnan perusteisiin

Khall 03.10.2022 § 277
806/02.02.00/2022

Valmistelija: talousjohtaja Ari Luostarinen, puh. 040 593 4655.

Talousarvio 2023 ja taloussuunnittelu 2024-2026 laadintaohjeessa kohdassa 3.5 ilmoitettu alustava aikataulu. Kaupunginhallitukselle on kuitenkin tarvittaessa varattu mahdollisuus lausua taloussuunnitelmaan ja talousarvioon tarkempia ohjeistuksia ja linjauksia.

Talousarvion valmistelu on edennyt kutakuinkin annetussa aikataulussa. Valmistelun haasteena on ollut hyvinvointialueen valmistelu samanaikaisesti. Hyvinvointialueen muodostaminen vaatii resursseja ja monet käytännön asiat, joilla on huomattava taloudellinen merkitys ovat vielä kesken perusteiden osalta; epätietoisuutta on puolin ja toisin. Valmistelu etenee kuitenkin hyvinvointialueen osaltakin aikataulussa. Uudelleen organisointi hyvinvointialueiden irtautuessa aiheuttaa monenlaisia haasteita myös kaupungin talouden perusteisiin.

Talousarviosta on ajettu ensimmäisiä vedoksia, jotka ovat tuloslaskelman osalta alijäämäisiä noin -5 milj. euroa, kun otetaan huomioon vielä vuoden 2022 lisätalousarvio, joka syö kumulatiivisen ylijäämän jo kokonaan. Tämä tarkoittaa talousarvion laadinnan perusteiden perkaamista, jotta taloussuunnitelma täyttäisi kuntalain edellytykset. Ensimmäiset vedokset sisältävät aina virheitä ja ylimitoituksia, jotka ovat helposti korjattavissa, myös tuloarviot saattavat heittää, mutta suuruusluokka on sellainen, ettei asiaa voi ohittaa. Liitteen mukaan vuosikate painuu alle 3 milj. euroa.

Kustannusten nousulle on myös selkeitä syitä, kuten inflaatio ja energian hinnan nousu. Huolimatta aivan aiheellisista syistä talousarviovuosi on saatava lähemmäksi tasapainoa, jotta koko taloussuunnitelma noudattaisi kuntalakia. Alla katkelma kaupunginhallituksen talousarvion ohjeistuspäätöksen tekstistä kesäkuulta (§ 199/2022).

Kuntalain 110 §:n mukaan "Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa määräajassa eikä kattamista enää voida siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi

taloussuunnitelmavuosien yli. Yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet tulee esittää taloussuunnitelmassa. Kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (110.3 §) Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee vain kunnan tai kutayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää, ei konsernitaseen alijäämää.

Taloussuunnitelmassa otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Taloussuunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava taloussuunnitelmaa.”

Taloussuunnitelman oikaisemiseksi pitää tehdä ainakin seuraavat toimenpiteet:

- tarkistettava yksiköittäin siirtyvien sote-kustannusten siirtyminen täysimääräisesti hyvinvointialueelle ja myös tulojen kertyminen hyvinvointialuetta kuuluvien säädösten mukaisesti.
- katsottava, ettei siirtyvien henkilöiden palkkavarauksia ole kaupungin budjetissa.
- tarkistettava meno- ja tulovaroitukset sekä niiden realistisuus.
- vältettävä laajentamista kaupungin toimintaa, ellei siihen ole olemassa olevaa päätöstä.

Lisäksi kaupunginhallitus käy keskustelun taloussuunnitelmaehdotuksen kulujen karsinnasta ja mahdollisista tulojen lisäyksistä.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Kuntalaki 39 § ja 110 § sekä Jämsän kaupungin hallintosääntö 25 § ja 68 §

Ehdotus

Kaupunginjohtaja Hanna Helaste

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä esittelytekstissä mainitut toimet taloussuunnitelman tasapainottamiseksi sekä päättää käydä keskustelun taloussuunnitelman laadinnan tilanteesta ja niistä keinoista, joilla taloussuunnitelma oikaistaan tasapainoon. Kaupunginhallitus ohjeistaa toimialoja ja tulosalueita sekä vesiliikelaitosta niistä raameista missä taloussuunnitelma valmistellaan.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi kaupunginhallitus hyväksyi taloussuunnitelman 2023 valmistelussa tehtäväksi seuraavat toimenpiteet:

- Tarkistetaan vuokrasopimukset: kaupunki >< hyvinvointialue
- Tarkistetaan hyvinvointialueelle siirtyvät tehtävät
- Taloussuunnitelman läpikäyminen tulosaluetasolla: menojen ja tulojen tarkistaminen, toimintojen tarkastelu, toimintojen laajennusten kyseenalaistus

- Valtionosuuksien ja verotulojen tarkistus
- Investointien tarkistaminen vrt. poistot.